

Mavzu: Masofaviy
ta`limni rivojlantirish
istiqbollari

Reja:

- *1.Masofaviy ta'lim haqida tushuncha.
- *2.Ta'limdagi zamonaviy texnologiyalar va masofaviy ta'lim.
- *3.Masofaviy o'qitishning metodologik asoslari.
- *4.Masofaviy o'qitish jarayonining o'ziga xosliklari.
- *5.Masofaviy o'qitishning metod va vositalari.

Asosiy tushunchalar: masofaviy ta'lim, sub'ekt, ob'ekt, o'quv-moddiy, finans-iqtisodiy, normativ-huquqiy asoslar, marketing, internet, uslubiy vositalar, darslikdagi, elektron kutubhona, elektron darslik, vidiokonferentsiya, veb-saytlar, matnlar va b.

* Hozirgi zamon ta'lim tizimida masofaviy o'qitish ta'limning qulay turi sifatida kirib keladi. **Masofaviy ta'lim** ma'lumot olishning shunday shaklidirki unda kunduzgi va sirtqi ta'lim bilan bir qatorda ma'lumot jarayonida ta'limning kompyuter va telekommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan afzal an'anaviy va innovatsion metod, vosita va shakllaridan keng foydalaniladi.

Masofaviy ta'limning tarkibiy qisimlari quydagilar:

O'qituvchi

O'quvchi

Kommunikatsiya

Masofaviy ta'lim vositasida o'quvchi uchun qulay bo'lgan joyda individual jadval asosida mahsus imkoniyatlar, telefon, elektron aloqa va boshqa ta'lim vositalari yordamida bir maqsadga qaratilgan nazorat qilish mumkin bo'lgan ta'lim jarayoni tashkil etiladi.

Masofaviy ta'limda ma'lum maqsad asosida ta'lim sub'ekti va ob'ektining ta'lim vositalari yordamidagi o'zaro ta'siri amalga oshadi.

*Masofadan o'qitishning uslubiy vositalari quyidagilar:

- *A) darslik,
- *B) audio va vidiodarsliklar,
- *V) veb-saytlar,
- *G) elektron kutubhonalar,
- *D) matnlar,
- *Ye) elektron darsliklar.

- * O'qitishdagi axborot texnologiyalar bu o'qitish faoliyatida qo'llaniladigan elektron vositalar va ularni ishlatish usullari majmuidir. Elektron vositalar tarkibiga apparatli, dasturli va axborotli komponentlar kiradi. Ularni qullash ko'rsatmalari o'qitishdagi axborot texnologiyalarni metodik (uslubiy) ta'minotida keltiriladi.
- * Masofaviy ta'lim bu o'qitishning insonparvar shakli bo'lib, an'anaviy, yangi pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanishga asoslanadi. Bunda texnik vositalar o'quv materialini mustaqil o'zlashtirish, o'qituvchi va o'quvchi orasidagi muloqot uchun xizmat qiladi. Shunga ko'ra masofaviy o'qitish kommunikatsiya va axborotni qayta ishlashning yangi texnik vositalari va sirtqi ta'limning asosiy usullariga tayanishi kerak. Bu o'z navbatida masofaviy ta'lim tizimini tashkil etish to'g'risida gapirishga imkoniyat beradi. Masofaviy ta'lim tizimi apparatli, dasturli va uslubiy vositalarning murakkab kompleksi bo'lib, o'z ichiga server va ishchi stansiyalar, shaxsiy kompyuterlar, kommunikatsiya vositalari, umum tizimli va tarmoqli dasturlar ta'minotiga, lokal va markazlashgan bilim va axborot banklarini boshqaruv tizimlari, o'rgatuvchi dasturlari va shu dasturlarni yaratish uchun instrumental vositalariga ega bo'lgan audio va video texnikalarni oladi.

Masofaviy o'qitish tizimini tashkil etishning asosiy printsiplarini ko'rib chiqamiz.

- *Ta'limning insonparvarlik printsiplari. Bu printsiplari uzluksiz intensiv o'qitish tizimida hal etuvchi ahamiyatga ega bo'lib, masofaviy o'qitish tizimida uning ahamiyati yanada oshadi. Uning mohiyati shundaki, bilim olish jarayoni o'quvchi uchun maksimal qulay qilib tashkil etiladi. Bunday o'qitish insonlarning ta'limga ehtiyojini qondirishga qaratilgan. Masofaning uzoqligi, insonlarning sog'ligi yoki boshqa sotsial sabablar ham ularning bilim olishga monelik qilmaydigan sharoit yaratadi.

- * Masofaviy o'qitish tizimida o'quv jarayonini tashkil etishda pedagogik yondoshuvlarning ustuvorlik printsipti. Masofaviy ta'limda an'anaviy ta'limdagi kabi ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda pedagogik yondoshuv ustuvorligi ta'minlanadi. Tajriba shuni ko'rsatadiki, tizimning pedagogik tomoni ustuvor bo'lganda sistemaning samaradorligi oshadi.
- * Yangi axborot texnologiyalarini qullashning pedagogik nuqtai nazardan maqsadga muvofiqlik printsipti. Bu printsipt masofaviy o'qitish tizimini tashkil etish va loyihalashdagi har bir qadamning samaradorligini pedagogik jihatdan baholashni talab etadi. Shuning uchun birinchi o'ringa tehnikani kiritish emas, balki o'quv kurslarini tegishli ravishda mazmunan boyitish kerak, uni yangi axborot tehnaologiyalar orqali o'quvchiga yetkaziy yo'llarini yetkazish lozim.

- * Ta'lim mazmunini tanlash printsipli: Masafoviy ta'lim mazmuni davlat ta'lim standartlarining normativ talablariga javob berishi kerak. SHuningdek, ta'lim mazmunini tanlash imkoniyatini yaratadigan alternativ dasturlar yaratish lozim.
- * Axborot havfsizligini tanlash printsipli:
- * Ta'limning boshlang'ich darajasi printsipli: Ta'lim samaradorligini oshirish uchun ma'lim bir boshlang'ich bilim va ko'nikmalar zarur.
- * O'qitish tehnalogiyasini moslik printsipli. O'qitish texnologiyasi masovafiy o'qitish modeliga adekvat bo'lishilozim.

Masofaviy o'qitish jarayonining o'ziga xosliklari.

- * 1.Eguluvchanlik. O'quvchi dars vaqti, hajmi va boshqalarga nisbatan erkindir.
- * 2.Modullik.
- * 3.Parallellik. Ishlab chiqarishdan ajralmagan holda.
- * 4.O'zaro ta'sir etish.
- * 6.3.Masofaviy ta'limning didaktik tizimi.

Pedagogik jihatdan qayta ishlangan o'quv mazmuni o'z ichiga olgan masofaviy o'qitish o'qituvchi va o'quvchi qo'lidagi o'quv vositalari o'quv mazmunini taqdim etish, o'quvchilarning o'rganish faoliyatini tekshirish va boshqarish vazifasini bajaradi.

Masofaviy o‘qitish tizimi vositalari qo‘ydagilardan iborat bo‘lishi mumkin:

- * 1.Darsliklar (an‘anaviy darsliklar,elektron darsliklar,qo‘llanmalar,spravoch-
* niklar va boshqalar).
- * 2.(Kompyuter) tarmoqdagi o‘quv-metodik qo‘llanmalar;
- * 3.Odatdagi va multimediya variantlaridagi kompyuterli o‘qituv tizimlari;
- * 4.Audio va o‘quv axborot materiallari;
- * 5.Video o‘quv-axborot materiallari;
- * 6.Masofaviy laboratoriya praktikumlari;
- * 7.Masofaviy trenajyorlar;
- * 8.Masofaviy axborot va bilimlar bazasi;
- * 9.Masofaviy elektron kutubhonalari;
- * 10.O‘rgatuvchi ekspert tizimlariga asoslangan o‘qitish vositalari;
- * 11.Geoaxborotli tizimlarga asoslangan o‘qitish vositalari;
- * 12.Virtual reallikka asoslangan o‘qitish vositalari.

ADABIYOTLAR

- * 1. Karimov I.A. *Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.* – T.: Sharq, 1998. B. 4-19.
- * 2. *O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.* – T.: 1998. B. 20-29.
- * 3. *Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.* – T.: Sharq, 1998. B. 31-61.
- * 4. Azizxo'jaeva.N.N.*Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat.*–T.:2003.-174 b.
- * 5. *Barkamol avlod orzusi.* – T.: O'zbekiston. 2000. - 245 b.
- * 6. Beruniy. *Qadimiy xalqlardan qolgan yodgorliklar Tanlangan asarlar. 1-jild.* – Toshkent: 1968. 106-107 b.
- * 7. Bepalko V.P. *Slagaeme pedagogicheskoy texnologii.* –Moskva: Pedagogika, 1989. - 190 b.
- * 8. Bob Kizlik. *Lesson Planning, Lesson Plan Formats and Lesson Plan Ideas..* [www ADPRIMA.com](http://www.ADPRIMA.com)
- * 9. Bugatov V.M. *Pedagogicheskie tainstva didakticheskix igr. Ucheb.-metodicheskoe posobie. 2-e izd..* – M.: Flinta, 2003. -152 s.
- * 10. Gromkova M.T *Pedagogika obrazovaniya vzroslyx (uchebnoe posobie)* – M.: TOO. Intl.Text. 1995 g. - 96 s.